

Sygn. akt VIII Gz 292/16

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Natalia Pawłowska- Grzelczak

Sędziowie: SO Patrycja Baranowska (sprawozdawca)

SR del. Anna Górnik

po rozpoznaniu w dniu 8 lutego 2017 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o zwolnienie zajętego przedmiotu spod egzekucji

na skutek zażalenia powódki na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum

w S. z dnia 14 czerwca 2016 roku, sygn. akt X GC 584/16

postanawia:

I. oddalić zażalenie;

II. zasądzić od powódki na rzecz pozwanej kwotę 300 zł (trzysta złotych) tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.

SSO Patrycja Baranowska SSO Natalia Pawłowska- Grzelczak SSR del. Anna Górnik

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2016 roku Sąd Rejonowy uzupełnił postanowienie z dnia 24 maja 2016 roku wydane przez Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 4.817 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 4.800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą powyższego rozstrzygnięcia były następujące okoliczności: postanowieniem z dnia 24 maja 2016 roku Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie umorzył postępowanie w sprawie, odpis postanowienia został doręczony stronie pozwanej w dniu 2 czerwca 2016 roku. Pismem z dnia 6 lutego 2016 roku (data nadania w placówce pocztowej) pełnomocnik pozwanej oświadczył, że cofa zażalenie na postanowienie Sądu z dnia 12 kwietnia 2016 roku w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia oraz wniósł o uzupełnienie postanowienia Sądu z dnia 24 maja 2016 roku w przedmiocie orzeczenia o kosztach postępowania.

Przywołując regulację zawartą w art. art. 351 k.p.c. w zw. art. 361 k.p.c. Sąd wskazał na uprawnienie strony, która może w ciągu dwóch tygodni od doręczenia postanowienia złożyć wnioski o jego uzupełnienie jeżeli sąd nie zamieścił w wyroku orzeczenia, które według przepisów ustawy powinien był zamieścić z urzędu. Zgodnie zaś z treścią art. 203 § 2 k.p.c. w przypadku cofnięcia pozwu pozwanemu należy się zwrot poniesionych kosztów.

Odnosząc powyższe regulacje do niniejszej sprawy Sąd zaznaczył, że strona pozwana złożyła wniosek o zwrot kosztów procesu w odpowiedzi na pozew, a zatem w przepisany prawem terminie. Nadto zdaniem Sądu powódka winna być traktowana jako strona przegrywająca proces, albowiem tylko, gdy cofnięcie pozwu nastąpiło wskutek uczynienia zadość żądaniu pozwu przez pozwaną po wytoczeniu powództwa, to pozwana jako przegrywająca proces obowiązana jest do zwrotu kosztów procesu powódce.

Przyjmując, że powódka jest stroną przegrywającą proces Sąd I instancji zasądził na rzecz pozwanej żadaną kwotę tytułem zwrotu kosztów procesu, na którą składało się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej ustalone na kwotę 4.800 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Zażalenie na postanowienie w przedmiocie uzupełnienia postanowienia z dnia 24 maja 2016 roku poprzez zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wniosła powódka. Przedmiotowemu postanowieniu zarzuciła mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia naruszenie przepisów postępowania, tj.:

- art. 98 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu w sytuacji, gdy powódka cofnęła powództwo (19 maja 2016 roku) przed złożeniem przez pozwaną odpowiedzi na pozew (23 maja 2016 roku), a ponadto poinformowała pozwaną (w dniu 20 maja 2016 roku) o cofnięciu powództwa w całości,
- art. 102 k.p.c. poprzez brak jego zastosowania przejawiający się w nieodstąpieniu od obciążania powódki kosztami postępowania w sytuacji, gdy cofnęła ona powództwo (19 maja 2016 roku) przed złożeniem przez pozwaną odpowiedzi na pozew (23 maja 2016 roku), a ponadto poinformowała pozwaną (20 maja 2016 roku) o cofnięciu powództwa w całości, zaś przyczyną cofnięcia powództwa było wyłącznie przekroczenie terminu miesięcznego na jego złożenie, określonego w art. 841 § 3 k.p.c..

W oparciu o przedstawione zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez jego uchylenie w całości i oddalenie wniosku pozwanej o uzupełnienie postanowienia z 24 maja 2016 roku, zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania wywołanego wniesieniem zażalenia, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, ewentualnie o jego uchylenie, przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania wywołanego wniesieniem zażalenia, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na zażalenie pozwana wniosła o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się bezzasadne.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd pierwszej instancji, na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i trafnie określił ich konsekwencje prawne zarówno w kontekście przesłanek stanowiących podstawę do umorzenia postępowania jak i do przyznania pozwanej jako stronie wygrywającej sprawę kosztów procesu.

Kwestia zwrotu kosztów niezbędnych do celowego prowadzenia postępowania została uregulowana w przepisach art. 98 i następnym k.p.c. Zgodnie z brzmieniem art. 98 § 3 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie tego pełnomocnika, określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego pełnomocnika, koszty sądowe oraz koszt nakazania przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Stosownie do treści art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.

W przypadku skutecznego cofnięcia powództwa i umorzenia na tej podstawie postępowania zachodzi potrzeba orzeczenia zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c. o kosztach postępowania, stosując przy tym przepisy ogólne o kosztach postępowania. Co do zasady stroną cofającą pozew uznaje się za przegrywającą sprawę (post. SN z 20 kwietnia 2011 r., sygn. akt I CZ 22/11, *legalis* nr 1073605 i z 9 czerwca 2000 r., sygn. akt I PKN 97/00, *legalis* nr 51732). Obowiązek zwrotu kosztów może wyjątkowo nie obciążać strony cofającej pozew lecz stroną przeciwną, jeśli wystąpienie z pozwem było niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony, a ciężar dowodu wystąpienia tych okoliczności obciąża cofającego pozew (por. post. SN z 10 lutego 2011 r. IV CZ 111/10, *legalis* nr 422595).

W niniejszej sprawie taka sytuacja nie miała jednak miejsca. Jak wynika z treści uzasadnienia samego zażalenia cofnięcie pozwu nastąpiło z uwagi na przekroczenie terminu do jego wniesienia. Termin z art. 841 § 3 k.p.c. jest zaś jedną z przesłanek skuteczności zgłoszonego przez osobę trzecią żądania zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji (por. uchwała SN 17 lipca 2007 r. III CZP 57/07, *legalis* nr 84170). Powództwo o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji podlega prekluzji, a niezachowanie terminu do wytoczenia powództwa powoduje jego oddalenie. W okolicznościach niniejszej sprawy niewątpliwie należało więc zgodnie z ogólnymi regułami, niezależnie od przyczyn wytoczenia powództwa z uchybieniem terminu, uznać powódkę, która cofnęła pozew, za stroną przegrywającą sprawę w całości.

W realiach niniejszej sprawy nie było wątpliwe, iż pozwaną reprezentował kwalifikowany pełnomocnik – radca prawny i z tego tytułu pozwanej, jako wygrywającej sprawę, przysługuje określony w treści art. 98 k.p.c., zwrot poniesionych kosztów procesu, w tym wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika ustalone na podstawie § 2 pkt 7) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804), mającego zastosowanie w tej sprawie z uwagi na datę wytoczenia powództwa.

Wbrew zarzutom powódki, na co również uzupełniająco zwrócił uwagę Sąd Rejonowy, oświadczenie powódki o cofnięciu pozwu zostało złożone pismem z dnia 19 maja 2016 roku (data nadania w placówce pocztowej z tego samego dnia), natomiast odpis pozwu z zobowiązaniem do ustosunkowania się został doręczony pozwanej w dniu 16 maja 2016 roku. Pozwana mogła zatem podjąć czynności mające na celu wdanie się w spór, a aktywność ta mogła się wiązać z zaangażowaniem profesjonalnej pomocy. Możliwość żądania zwrotu kosztów powstaje po doręczeniu pozwu pozwanej lub po powstaniu takiej sytuacji, która powoduje wywołanie zawisłości sporu, mimo niedoręczenia pozwu (por. orzeczenie SA w Ł. z 22 marca 1995 r., ACz 134/95, *legalis* nr 33662). Warunkiem uzyskania zasądzenia kosztów jest zaś złożenie odpowiedniego wniosku w sprawie (§ 2 art. 203 k.p.c.). Taki zaś wniosek pozwana złożyła właśnie po doręczeniu jej odpisu pozwu. Trudno też podjętą przez pozwaną obronę uznać za sprzeczną z zasadami współzycia społecznego nawet w przypadku powzięcia wiedzy o cofnięciu pozwu na skutek informacji pochodzącej bezpośrednio od powódki, skoro w razie zaistnienia uzasadnionych przyczyn dopuszczalne jest przecież odwołanie cofnięcia pozwu, dopóki postępowanie, w którym czynność ta została dokonana, nie zostało jeszcze prawomocnie umorzone. (por. post. SN z 26 listopada 1975 r., I CZ 186/75, *legalis* nr 19121). Nie powinno przy tym umknąć uwadze, że aktywność pełnomocnika pozwanej związana była nie tylko ze złożeniem odpowiedzi na pozew ale także z wniesieniem ponad miesiąc wcześniej (vide: data na kopercie nadawczej k. 80) środka odwoławczego od postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia. W świetle powyższego zarzut naruszenia art. 98 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie uznać trzeba za nieuzasadniony.

Nietrafny zdaniem Sądu odwoławczego okazał się także zarzut art. 102 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Regulacja ta jest odstępstwem od przewidzianej w art. 98 § 1 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynik procesu, a więc stanowi rozwiązanie szczególne, niepodlegające wykładni rozszerzającej. W konsekwencji art. 102 k.p.c. powinien być stosowany jedynie w wyjątkowych okolicznościach, które pozwalają na przyjęcie, że przełamanie zasady określonej w art. 98 § 1 k.p.c. jest ze względu na okoliczności zasadne i usprawiedliwione. Norma prawna zawarta w tym przepisie urzeczywistnia zasadę słuszności i pozostawia w gestii sądu orzekającego ocenę czy w danej, konkretnej sprawie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony. Przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. zwykle brane

są pod uwagę takie okoliczności, które zarówno odnoszą się do faktów związanych z samym przebiegiem procesu, jak i takie, które dotyczą stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy, uznać należy, że argumenty powódki przemawiające, jej zdaniem, za odstąpieniem od obciążania kosztami procesu nie zasługują na uwzględnienie. Spółka nie wskazywała żadnych okoliczności związanych z jej aktualną sytuacją majątkową. Nie przemawia za tym również wzgląd na przebieg postępowania.

Wskazać należy, że decyzja o zainicjowaniu postępowania przed sądem, niesie za sobą szereg konsekwencji dla obu stron postępowania. Jedną z nich jest obowiązek poniesienia jego kosztów. Powódka powinna w pierwszej kolejności zbadać, czy roszczenie w ramach powództwa ekscydencyjnego w ogóle istniało w chwili wytoczenia powództwa (termin przewidziany w art. 841 § 3 ma charakter materialnoprawny), żeby nie dopuścić do sytuacji, w której narazi drugą stronę postępowania na konieczność poniesienia kosztów związanych z obroną przed tym roszczeniem. W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości, że roszczenie, z którym wystąpiła powódka zostało zgłoszone z naruszeniem przewidzianego w ustawie terminu. Ryzyko wytoczenia powództwa obciąża powódkę i nie może zmienić tego faktu podejmowania czynności procesowych w innych sprawach. Wniesienie pozwu dotkniętego brakami formalnymi i ich nieusunięcie w terminie spowodowało określone konsekwencje prawne. Znamienne są przy tym wywody powódki, która zarzucając pozwanej zbędne wdanie się w spór, wskazuje na łatwość zweryfikowania drogą telefoniczną lub poprzez zapoznanie się z aktami sprawy w sądzie aktualnego stanu sprawy. Tożsamą argumentację można byłoby przecież odnieść do powódki, co do ustaleń w zakresie prawidłowości uzupełnienia braków formalnych wcześniej wniesionego przez nią pozwu. Zastosowanie zatem art. 102 k.p.c. stanowiłoby nieuzasadnione przerzucenie ryzyka powodzenia powództwa na drugą stronę postępowania (pозwaną). Strona inicjująca postępowanie powinna bowiem rozważyć konsekwencje jego oddalenia również ze względu na koszty postępowania należne stronie przeciwnej (art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c.).

Reasumując, brak było podstaw do odstąpienia od obciążania strony powodowej kosztami, które poniosła pozwana, podejmując obronę przed niezasadnym roszczeniem.

Z przyczyn wyżej opisanych Sąd Okręgowy uznając zażalenie powódki za nieuzasadnione, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak sentencji.

Powódka przegrała sprawę w postępowaniu zażaleniowym zatem zobowiązana jest do zwrotu pozwanej celowych kosztów procesu odnoszących się do wynagrodzenia pełnomocnika procesowego w postaci kosztów zastępstwa procesowego. Orzeczenie o kosztach postępowania odwoławczego zapadło przy zastosowaniu przepisu art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 3 w zw. z § 21 powołanego powyżej rozporządzenia w brzmieniu obowiązującym na dzień zainicjowania postępowania przed Sądem II instancji.

SSO Patrycja Baranowska SSO Natalia Pawłowska- Grzelczak SSR del. Anna Górnik

Sygn. akt VIII Gz 292/16 S., dnia 8 lutego 2017 roku

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)
4. (...)